

Techniki badawcze w pedagogice

Techniki badawcze według A. Kamińskiego¹ to czynność praktyczna, regulowana starannie wypracowanymi dyrektywami, pozwalającymi na uzyskanie optymalnie sprawdzalnych informacji, opinii, faktów.[1]

T. Plich następująco definiuje pojęcie odpowiadające zastosowanym przeze mnie technikom:

Wywiad według T. Plicha „jest rozmową badającego z respondentami według opracowanych wcześniej dyspozycji. Służy głównie do poznania faktów, opinii i postaw danej zbiorowości. Materiał uzyskany drogą wywiadu pozwala ponadto na analizę układów i zależności między zjawiskami”[2].

Fragment jednej z prac: „Ponieważ w badaniach przeprowadzonych dla potrzeb tej pracy posłużyłam się techniką wywiadu z nauczycielem, zachodziła potrzeba zastosowania kwestionariusza wywiadu, służącego do realizacji tej techniki. Jest to opracowany zbiór pytań otwartych, przeznaczony dla badanego, w tym przypadku dla nauczyciela. Wywiad z nauczycielem miał charakter pośredni, gdyż na podstawie udzielonych wypowiedzi gromadziłam informacje o dziecku i jego rodzicach, nie zaś o nauczycielu.”

Techniki badawcze w pedagogice odgrywają kluczową rolę w zrozumieniu i doskonaleniu procesów edukacyjnych, które kształtują rozwój jednostki i społeczeństwa. W kontekście pedagogiki, która jest nauką o wychowaniu, nauczaniu i uczeniu się, techniki badawcze stanowią narzędzia umożliwiające zbieranie, analizowanie i interpretowanie danych w celu weryfikacji teorii, rozwiązywania problemów oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań. W artykule tym przyjrzymy się różnym technikom badawczym stosowanym w pedagogice, ich metodom,

zastosowaniom oraz wyzwaniom, które mogą pojawić się podczas ich używania.

Na początku warto podkreślić, że pedagogika jako dziedzina naukowa korzysta z szerokiego wachlarza technik badawczych, które można podzielić na metody jakościowe i ilościowe. Metody ilościowe, takie jak ankiety i eksperymenty, pozwalają na zbieranie danych w sposób statystycznie miarodajny, umożliwiając tworzenie ogólnych wniosków na podstawie analiz liczbowych. Z kolei metody jakościowe, takie jak wywiady czy analizy przypadków, pozwalają na głębsze zrozumienie zjawisk pedagogicznych poprzez szczegółowe badanie indywidualnych doświadczeń i kontekstów.

W ramach metod ilościowych, jednym z najczęściej stosowanych narzędzi są ankiety, które mogą być realizowane w formie papierowej lub elektronicznej. Ankiety pozwalają na zebranie dużej ilości danych od wielu uczestników, co umożliwia analizę trendów i zależności w populacji. W pedagogice ankiety są używane do badania opinii uczniów, nauczycieli, rodziców oraz innych interesariuszy na temat różnych aspektów procesu edukacyjnego, takich jak metody nauczania, poziom zaangażowania czy efektywność programów edukacyjnych. Analiza wyników ankiet może dostarczyć cennych informacji na temat potrzeb i oczekiwań uczestników procesu edukacyjnego oraz wskazać obszary wymagające poprawy.

Eksperymenty są kolejną techniką ilościową stosowaną w pedagogice, która polega na kontrolowaniu i manipulowaniu zmiennymi w celu badania ich wpływu na określone zmienne zależne. W eksperymentach pedagogicznych, naukowcy mogą badać wpływ różnych metod nauczania, strategii wychowawczych czy programów edukacyjnych na wyniki uczniów. Eksperymenty pozwalają na precyzyjne określenie przyczynowo-skutkowych relacji między zmiennymi, co jest istotne dla oceny skuteczności różnych podejść pedagogicznych. Przykładem może być badanie wpływu użycia nowoczesnych technologii w nauczaniu na wyniki uczniów w matematyce.

Metody jakościowe, takie jak wywiady, skupiają się na głębszym zrozumieniu doświadczeń i perspektyw uczestników badania. Wywiady mogą być przeprowadzane w formie indywidualnych rozmów lub grupowych dyskusji, co pozwala na uzyskanie bogatych i zróżnicowanych danych. W pedagogice wywiady są używane do badania doświadczeń uczniów, nauczycieli oraz rodziców w różnych kontekstach edukacyjnych. Dzięki wywiadom można odkryć subtelne aspekty interakcji, które mogą nie być uchwytnie w badaniach ilościowych, takie jak motywacje, emocje czy postawy uczestników.

Analiza przypadków to inna metoda jakościowa, która polega na szczegółowym badaniu pojedynczych przypadków lub sytuacji w celu zrozumienia szerszych zjawisk. W pedagogice analiza przypadków może obejmować studia nad konkretnymi szkołami, programami edukacyjnymi, czy indywidualnymi uczniami i ich procesem nauczania. Ta metoda pozwala na szczegółowe zrozumienie kontekstów i okoliczności, które mogą wpływać na wyniki edukacyjne, a także na odkrywanie praktycznych rozwiązań problemów edukacyjnych.

Obie grupy metod badawczych, ilościowe i jakościowe, mają swoje mocne strony, ale także ograniczenia. Metody ilościowe, choć dostarczają danych statystycznych i ogólnych wniosków, mogą nie uwzględniać złożoności indywidualnych doświadczeń. Z kolei metody jakościowe, mimo że oferują głębsze zrozumienie zjawisk, mogą być mniej reprezentatywne dla szerszych populacji. Dlatego ważne jest stosowanie podejścia mieszane, które łączy obie metody, aby uzyskać pełniejszy obraz badanych zjawisk.

Współczesne badania pedagogiczne często korzystają z technologii, takich jak oprogramowanie do analizy danych, platformy e-learningowe czy narzędzia do monitorowania postępów uczniów. Technologie te mogą wspierać proces badawczy, umożliwiając bardziej efektywne zbieranie i analizowanie danych. Na przykład, systemy zarządzania nauczaniem mogą dostarczać danych na temat aktywności uczniów,

co pozwala na monitorowanie ich postępów i dostosowywanie metod nauczania w czasie rzeczywistym.

Jednakże, w kontekście stosowania technologii w badaniach pedagogicznych, pojawiają się także wyzwania związane z prywatnością danych, dostępnością technologii oraz możliwymi uprzedzeniami w analizie danych. Dlatego ważne jest, aby badacze pedagogiczni stosowali etyczne standardy i praktyki, zapewniając, że dane są zbierane, przechowywane i analizowane w sposób odpowiedzialny.

Techniki badawcze w pedagogice stanowią fundamentalne narzędzia umożliwiające odkrywanie i rozwiązywanie problemów w obszarze edukacji. Zarówno metody ilościowe, jak i jakościowe mają swoje unikalne zalety i ograniczenia, a ich umiejętne łączenie pozwala na uzyskanie pełniejszego obrazu zjawisk pedagogicznych. Współczesne badania pedagogiczne, korzystając z innowacyjnych technologii, mogą jeszcze skuteczniej przyczyniać się do rozwoju i doskonalenia praktyk edukacyjnych, jednakże wymagają one jednocześnie odpowiedzialności i refleksji nad etyką oraz jakością przeprowadzanych badań.

[1] A. Kamiński Metoda, technika, procedura badawcza w pedagogice empirycznej Wrocław 1974 Ossolineum s. 56

[2] T. Plich Metodologia pedagogiczna badań środowiskowych Wrocław 1971 PWN s. 88

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.